

TECHUM SHABBOS

(1) שמות פרק טז

(כה) ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום ליקנך היום לא תמצאנהו בשדה: (כו) ששת ימים תלקטהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו: (כז) ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו: ס

(כח) ויאמר יקנך אל משה עד אנה מאנתם לשמר מצותי ותורתתי: (כט) ראו כי יקנך נתן לכם השבת על כן הוא נתן לכם ביום הששי לחם יומים שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי: (ל) וישבתו העם ביום השביעי:

(2) רש"י שמות פרק טז

שבו איש תחתיו - מכאן סמכו חכמים ארבע אמות ליוצא חוץ לתחום:

אל יצא איש ממקומו - אלו אלפים אמה של תחום שבת, ולא במפורש, שאין תחומין אלא מדברי סופרים, ועיקרו של מקרא על לוקטי המן נאמר:

(3) תלמוד בבלי מסכת עירובין דף נא עמוד א

הני אלפים אמה היכן כתיבן? דתניא + שמות ט"ז + שבו איש תחתיו - אלו ארבע אמות, אל יצא איש ממקומו - אלו אלפים אמה. מנא לן? - אמר רב חסדא: למדנו מקום ממקום, ומקום מניסה, וניסה מניסה, וניסה מגבול, וגבול מגבול, וגבול מחוץ, וחוף מחוץ, דכתיב + במדבר ל"ה + ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו'.

(4) ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה שכא

והמצוה השכ"א היא שהזהירנו שלא להלך חוץ לתחום המדינה בשבת והוא אמרו (בשלח יו) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ובאה הקבלה שגבול ההליכה שהיא אסורה מה שנוסף על אלפיים אמה חוץ מן המדינה ואפילו אמה אחת. וללכת אלפיים אמה לכל צד מותר. ולשון מכילתא אל יצא איש ממקומו אלו אלפיים אמה. ובגמר עירובין (יז ב הוב' סל"ת י) אמרו לוקין על איסורי תחומין דבר תורה. ובמסכתא ההיא התבארו משפטי מצוה זו:

(5) רמב"ם הלכות שבת פרק כז הלכה א

היוצא חוץ לתחום המדינה בשבת לוקה שנאמר + שמות ט"ז + אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, מקום זה הוא תחום העיר, ולא נתנה תורה שיעור לתחום זה אבל חכמים העתיקו שתחום זה הוא חוץ לשנים עשר מיל א כנגד מחנה ישראל, וכך אמר להם משה רבינו לא תצאו חוץ למחנה, ומדברי סופרים שלא יצא אדם חוץ לעיר אלא עד אלפים אמה אבל חוץ לאלפים אמה אסור, שאלפים אמה הוא מגרש העיר.

הלכה ב נמצאת למד * שמותר לאדם בשבת להלך את כל העיר כולה אפילו היתה כנינוה, בין שהיתה מוקפת חומה בין שלא היתה מוקפת חומה, וכן מותר לו להלך חוץ לעיר אלפים אמה לכל רוח מרובעות ב כטבלה מרובעת כדי שיהיה נשכר את הזויות, ואם יצא חוץ לאלפים אמה מכין אותו מכת מרדות עד שנים עשר מיל, אבל אם יצא והרחיק מן העיר יתר על שנים עשר מיל אפילו אמה אחת לוקה מן התורה.

(6) השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה שכא

וזה ודאי טעות וקצור במאמר הזה. שאלו הם דברי רבי עקיבא דאמר אלפים אמה דאורייתא ואין הלכה כמותו. אבל בחבורו הגדול (שבת רפכ"ז) הודה שאלפים אמה מדברי סופרים אבל אמר שגבול הנסיעה מן התורה שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל. נסמך בו הוא וקצת הראשונים על הירושלמי (ערובין פ"ג סה"ד ברי"ף ספ"ק) שאמר רבי שמעון בר ביסנא בשם רבי אחא אין לך מחזור מכלם אלא תחום שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל. וגם זה אינו נכון שאינו כדרך התלמוד שלנו ולא הוזכר השיעור הזה בתלמודנו כלל אלא אלפים אמה דאורייתא לרבי עקיבא ותחומין מדבריהם לרבנן. ובפירוש אמרו במקומות מתלמודנו (סנה' סו א, שבת סט. א, ע ב, וש"נ) שיש לאו בתחומין אליבא דרבי עקיבא או בהבערה אליבא דרבי יוסי. הא לרבנן אין בשבת לאו גרידא אלא לאוין שלמלאכה שיש בהם מיתת ב"ד.

(7) ספר החינוך מצוה כד

משרשי מצוה זו, שנזכר ונדע שהעולם מחודש ולא קדמון, כמו שכתוב בפירוש במצות שבת [שם, כ', י"א] כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בס וינח ביום השביעי, על כן לזכור הדבר ראוי לנו שננוח במקום אחד, כלומר שלא נלך בדרך רחוק רק דרך טיול ועונג, ובהליכת שנים עשר מילין אין בו טורח רב.

(8) רמב"ם הלכות שבת פרק א הלכה א

שביתה בשביעי ממלאכה מצות עשה שנאמר + שמות כ"ג+ וביום השביעי תשבות, וכל העושה בו מלאכה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר + שמות כ"ג+ לא תעשה כל מלאכה, ומה הוא חייב על עשיית מלאכה, אם עשה ברצונו בזדון חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה נסקל, ואם עשה בשגגה חייב קרבן חטאת קבועה .

הלכה ב כל מקום שנאמר בהלכות שבת שהעושה דבר זה חייב הרי זה חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה חייב סקילה, ואם היה שוגג חייב חטאת

(9) מנחת חינוך מצוה כד

והנה לאו זה נמנה לאו בפ"ע ואינו בכלל לאו דל"ת כל מלאכ' דהלאו דמלאכה הוא רק אותן אבות מלאכות שנמנו במשנה שהיו במשכן ועל לאו דמלאכה במזיד הוא סקילה וכרת ושוגג חטאת כמבואר בשבת והלאו זה לשיטת הר"מ וחביריו הוא גזה"כ דאינו מלאכה רק לאו בפ"ע ועל לאו זה לוקין ארבעים ער"מ והרהמ"ח ואין בה מב"ד ולא כרת ולא חטאת רק לאו דמלקות וכ"ה בסנהדרין ס"ו ע"ש. ודע דאף דעושה מלאכ' בשבת חוץ מה שעובר על ל"ת עובר ג"כ בעש' דתשבות עש"ס ור"מ פ"א מה' שבת דמנה עשה בפ"ע לשבות בשבת וכ' שם דכל העושה מלאכה בשבת ביטל מ"ע ועבר על ל"ת זה דוקא בהמלאכות שהוא נכלל בל"ת כל מלאכה נכלל ג"כ בעשה דתשבות אבל לאו זה דאינו מלאכה כלל ולא נכלל בלאו דמלאכה רק הוא לאו בפ"ע אל יצא אינו עובר רק בלאו הזה ולא בעשה דתשבות כיון דאינו מלאכה אינו מבטל עשה דתשבות.

(10) משנה ברורה סימן שצז ס"ק א

(א) אלפים אמה - והוא תקנת חכמים דמן התורה מותר להלך עד י"ב מיל כשיעור מחנה ישראל במדבר שהחזיקה י"ב מיל וביותר מזה אסור וכדכתיב אל יצא איש ממקומו והאי ממקומו קאי על המחנה והרבה פוסקים חולקים ואומרים דגם חוץ ליי"ב מיל אינו אסור מה"ת והאי אל יצא אינו אלא אזהרה לענין הוצאת כלים מרשות לרשות [אחרונים]:

(11) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תחומין סימן שצז סעיף ב

קדש עליו היום בבקעה ואינו יודע תחום שבת, (ד) מהלך אלפים * (ה) פסיעות (א בינוניות)
(טור) שהם תחום שבת.